

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Національного університету
«Львівська політехніка»

[Signature]
Іван ДЕМИДОВ
2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

«Освітня діяльність та педагогічні погляди Омеляна Вишневського (1931–2019)»

здобувача наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 011 *Освітні, педагогічні науки*

галузь знань 01 *Освіта/педагогіка*

Романа НАНІВСЬКОГО

наукового семінару кафедри педагогіки та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

1. Актуальність теми дисертації. Розвиток сучасної педагогічної науки значною мірою зумовлений суспільно-політичними, соціально-економічними, культурно-духовними процесами, які переживала українська наукова сфера у перші десятиліття існування незалежної України. Значний вплив на її піднесення мали, з одного боку, національно-культурне відродження, яке відкрило для науковців багату та раніше замовчану з політико-ідеологічних міркувань спадщину значної частини українських вчених, з іншого, – привнесення до української педагогічної науки нових ідей, теорій та постмодерністських методологічних засад, які значно розширювали та збагатили теоретико-методологічний арсенал вітчизняних дослідників. Найбільш масштабною складовою історії педагогіки є педагогічна біографістика, оскільки будь-яка наука, у тому числі й педагогіка – це передусім люди, особистості, які творили її у минулому і розбудовують її зараз.

Разом з дослідженням тенденцій освітніх процесів, різних аспектів реформування освіти, подальшого розширення напрацювань з порівняльної, соціальної, спеціальної педагогіки, теорії і методики навчання та виховання, цілком природньою є увага вчених і до провідних педагогів зазначеного історичного періоду, педагогічна діяльність яких мала вплив на розгортання освітніх та наукових процесів в Україні. Одним із таких педагогів був професор Омелян Вишневський (1931–2019), який пройшов шлях від учителя середніх шкіл до науково-педагогічного працівника, розробника педагогічних концепцій, творця власного цілісного і неординарного бачення цілей, завдань, змісту, інструментів навчання, виховання, розвитку підростаючого покоління. Його педагогічна спадщина є лише складовою надзвичайно масштабного комплексу педагогічних здобутків українських учених-педагогів кінця ХХ – початку ХХІ ст., однак вона вирізняється специфічним авторським баченням, принциповою відмінністю у трактуванні мети освіти та виховання з огляду на сучасне соціальне замовлення, непересічними візіями багатьох проблемних моментів педагогічної теорії та освітньої практики.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційне дослідження виконане згідно з планом науково-дослідницької роботи кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади особистісного і професійного розвитку сучасного фахівця в умовах інтеграції у міжнародний освітній простір» (№ держреєстрації 0121U113179).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. На основі опрацювання джерельної бази дослідження у роботі проаналізовано історіографію, джерельну базу та методологічні засади дослідження. Автор розкриває біографію та освітню діяльність вченого, виокремлює періоди його життєвого шляху та розвитку педагогічних ідей, а також висвітлює освітньо-дидактичні візії педагога. Важливе значення має пророблена робота дисертантом, спрямована на з'ясування поглядів О. Вишневського на сучасне українське виховання та педагогіку розвитку. Цікавими для сучасників будуть результати наукової розвідки, що презентують характеристику історико-педагогічних досліджень вченого, а також окреслені можливості творчого використання педагогічних ідей О. Вишневського у сучасному освітньому просторі України.

Усі наукові результати, викладені у дисертації, одержані дисертантом самостійно.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Вважати, що наукові положення та висновки є достовірними та обґрунтованими, оскільки вони підтверджуються фактичними даними, добре узгоджуються з теоретичними положеннями, перевірені за результатами апробації на 4 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також впроваджені у роботу 4-ох закладів освіти.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру. Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що *вперше* здійснено комплексний аналіз освітньої діяльності, педагогічних поглядів та ідей Омеляна Вишневського; *виокремлено* три періоди його життєвого шляху: перший (1931–1955) – родинне виховання, здобуття початкової, середньої та вищої освіти; другий (1955–1978) – педагогічна діяльність у закладах загальної середньої освіти; третій (1978–2019) – праця у закладах вищої освіти та вихід на пенсію; *запропоновано* чотири періоди розвитку його науково-педагогічних досліджень: перший (1961–1989) – дослідження у сфері методики навчання іноземних мов; другий (1989–1995) – розробка засад перебудови навчально-виховного процесу у середній та вищій школах на засадах демократизації та гуманізації; третій (1996–2006) – розробка теорії сучасного українського виховання і розвитку, оновлення завдань дидактики, осмислення необхідності реформування структурних та змістових аспектів середньої освіти в Україні; четвертий (2007–2018) – дослідження українського виховного ідеалу з огляду на потреби внесення змін до українського національного характеру; *визначено* чинники формування світогляду О. Вишневського (родинне середовище, соціокультурні умови, науково-дослідницька діяльність); *розкрито* погляди О. Вишневського на сучасне українське виховання та педагогіку розвитку, проаналізованого бачення ним завдань, змісту та інструментарію формування характеру особистості; *висвітлено* освітньо-дидактичні візії педагога; *охарактеризовано* історико-педагогічні дослідження вченого.

Уточнено сутність дефініції «педагогічна біографістика» під якою розуміємо наукову педагогічну дисципліну, яка має історичний характер, спрямована на дослідження життя, світогляду, освітньої діяльності та педагогічної спадщини персоналії і послуговується міждисциплінарною (передусім історичною та педагогічною) методологією.

Подальшого розвитку набули положення щодо актуалізації педагогічних ідей освітнього діяча в умовах розвитку сучасного українського суспільства загалом та педагогічної науки і системи освіти зокрема.

До наукового обігу введено невідомі раніше архівні джерела, маловідомі наукові та публіцистичні праці О. Вишневського.

Укладено бібліографічний перелік наукових, методичних та публіцистичних праць ученого.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. За результатами виконаного дослідження опубліковано 8 одноосібних наукових праць: 4 статті у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України; 4 тези доповідей – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Публікації, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації
 Статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових
 видань України

1. Нанівський Р. Українознавство як чинник виховання і розвитку дітей у педагогічних поглядах Омеляна Вишневецького. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 10 (134). С. 325–336.
2. Нанівський Р. Погляди Омеляна Вишневецького (1931–2019) на співвідношення національного та громадянського виховання. *Актуальні питання у сучасній науці*. Серія «Педагогіка». 2024. № 6 (24). С. 945–956.
3. Нанівський Р.С. Процесуальні аспекти дидактики у педагогічній спадщині Омеляна Вишневецького (1931 – 2019). *Педагогічна Академія. Наукові записки*. 2024. Вип. 8. С. 1–20. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12699411>
4. Нанівський Р.С. Освітньо-дидактичні візії Омеляна Вишневецького. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2024. Вип. 76. Т. 2. С. 232–238.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Нанівський Р. Національно-патріотичне виховання української молоді у трактуванні Омеляна Вишневецького (1931–2019). *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. Том XVI : Місце й значення когнітивістики в розвитку науки та освіти. Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон : Посвіт, 2024. С. 122–124.
6. Нанівський Р. Погляди Омеляна Вишневецького на українську педагогіку як чинник протистояння російській експансії на початку ХХІ ст. *Наука і освіта України в умовах російсько-української війни : виклики та завдання в контексті національної безпеки*. Том II. Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 156-158.
7. Нанівський Р. Погляди Омеляна Вишневецького на реформування системи освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). *Актуальні проблеми професійної педагогіки та освіти : досвід, новації, перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка»)*, м. Львів, 25 квітня 2024 року; за заг. ред. Наталії Муқан. Львів, 2024. С. 65–67.
8. Нанівський Р. С. Функції освітнього процесу у трактуванні Омеляна Вишневецького (1931–2019). *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку. Матеріали XLVII-ої Міжнародної науково-практичної конференції (07 серпня 2024 року, м. Краків, Польща)*. Краків, 2024. С. 121–123.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо. Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи» (Конін – Ужгород – Перемишль, 2024); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми професійної педагогіки та освіти: досвід, новації, перспективи» (Львів, 2024); XLVII-ої Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (Краків, 2024); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки» (Київ – Дрогобич – Львів – Переяслав – Ужгород, 2024).

Основні положення і результати дисертаційного дослідження обговорювалися й отримали схвальну оцінку на засіданнях та наукових семінарах кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (2022-2024).

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати. У роботі проаналізовано історіографію, джерельну базу та методологічні засади дослідження. Розкрито біографію та освітню діяльність вченого, виокремлено періоди його життєвого шляху та розвитку педагогічних ідей. Висвітлено освітньо-дидактичні візії

педагога, з'ясовано погляди О. Вишневського на сучасне українське виховання та педагогіку розвитку. Охарактеризовано історико-педагогічні дослідження вченого, а також окреслено можливості творчого використання педагогічних ідей О. Вишневського у сучасному освітньому просторі України. Одержані результати можуть бути використані для подальших наукових досліджень у галузі історії освіти та педагогічної думки, а також під час викладання навчальних дисциплін «Історія педагогіки», «Загальна педагогіка», «Теорія навчання і виховання», «Теорія та методика викладання іноземної мови» тощо.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані. Основні положення дисертації впроваджено у практику підготовки майбутніх учителів під час викладання навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Історія педагогіки», «Педагогіка», «Теорія та методика викладання іноземної мови», «Теорія навчання і виховання», «Методика організації гурткової та краєзнавчої справи в початковій школі», «Основи музейної справи», «Методика навчання технологічної освітньої галузі», «Загальні основи педагогіки та історія її розвитку», «Теорія та методика виховання», «Педагогічна культура вчителя». Матеріали дисертаційного дослідження можуть використовуватися для розробки спецкурсів для студентів та учителів, які прагнуть підвищувати власну професійну кваліфікацію. Корисними будуть результати виконаного дослідження для науковців, які студіюють історію розвитку педагогічної думки в Україні та педагогічну біографістику.

Результати дослідження впроваджено у роботу ВСП «Педагогічний фаховий коледж Львівського національного університету імені Івана Франка» (довідка № 62/1 від 30.08.2024), Прикарпатського національного педагогічного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/303 від 26.09.2024), Ужгородського національного університету (довідка № 4136/01-14 від 26.09.2024), Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича (довідка № 17/19-2990 від 26.09.2024), Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського (довідка № 06/32 від 30.09.2024).

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (335 найменувань, з них 7 – іноземними мовами), 8 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 273 сторінки, з них 192 сторінки основного тексту.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

11.3 урахуванням зазначеного, **на науковому семінарі кафедри педагогіки та інноваційної освіти ухвалили:**

11.1. Дисертація Нанівського Романа Семеновича «Освітня діяльність та педагогічні погляди Омеляна Вишневського (1931 – 2019)» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання щодо здійснення комплексного аналізу освітньої діяльності, педагогічних поглядів та ідей Омеляна Вишневського, а також обґрунтування можливостей творчого використання його педагогічних ідей в умовах сучасної освіти України, що має важливе значення для галузі знань 01 *Освіта / Педагогіка*.

11.2. Основні наукові положення, методичні розробки, висновки та практичні рекомендації викладені у дисертаційній роботі, логічні, послідовні, аргументовані, достовірні, достатньо обґрунтовані. Дисертація характеризується єдністю змісту.

11.3. У 8 одноосібних наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 4 статті у виданнях, що належать до переліку наукових фахових видань України; 4 тези доповідей – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

11.4. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

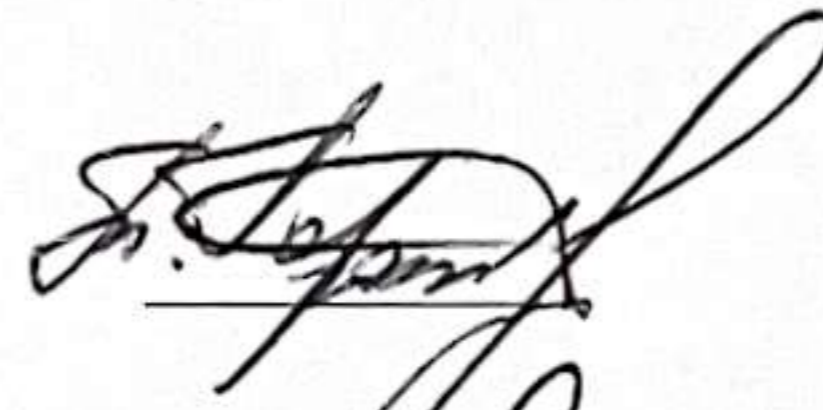
11.5. Дисертація є результатом самостійних досліджень, не містить елементів фальсифікації, компіляції, плагіату та запозичень, що констатує відсутність порушення академічної доброчесності. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

11.6. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Нанівського Романа Семеновича, дисертація «Освітня діяльність та педагогічні погляди Омеляна Вишневецького (1931 – 2019)» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

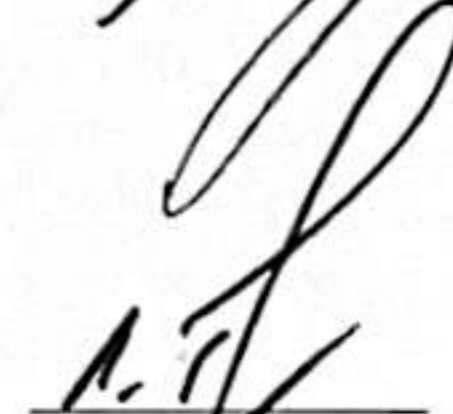
за	-	шістнадцять
проти	-	(немає)
утримались	-	(немає)

Головуюча на науковому семінарі,
Завідувач кафедри
педагогіки та інноваційної освіти,
д.пед.н., професор

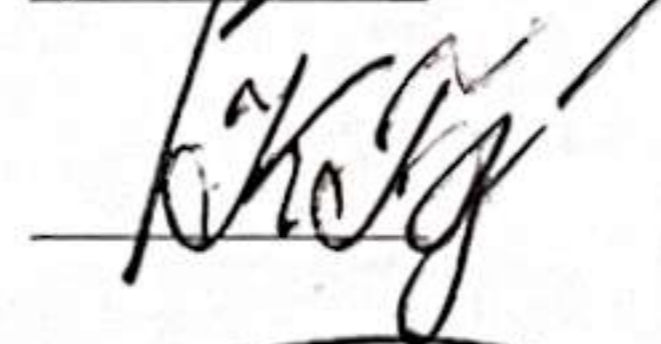
Тетяна ГОРОХІВСЬКА

Кафедральні рецензенти:
доцент кафедри ІМГС, к.пед.н., доцент

Людмила ГУК

доцент кафедри ІМТС, к.філол.н., доцент

Беата КУШКА

Завідувач кафедри ПІО,
д.пед.н., професор

Тетяна ГОРОХІВСЬКА

«08» жовтня 2024 р.
